

Státní závěrečné zkoušky – obor Sociální práce ve veřejné správě, bakalářské studium

Při prezentaci u státní závěrečné zkoušky bakalářského studia se od studenta očekává syntéza všech znalostí nabytých v průběhu bakalářského studia. Student tedy do své prezentace u jednotlivých otázek zahrnuje nejen znalosti na základě přednášek absolvovaných v průběhu studia, ale též v průběhu absolvovaných praxí. Při prezentaci u státní závěrečné zkoušky tedy nejde o opakování zkoušek dílčích z jednotlivých absolvovaných předmětů, ale o propojování znalostí z těchto dílčích předmětů navzájem a dále o aplikaci teoretických znalostí v praktických situacích. Při prezentaci otázky hodnotí komise u studenta právě zvládnutí této syntézy všech znalostí, nikoliv pouhé zvládnutí memorování dílčích znalostí.

Právo a právní předpisy

1. Pojem práva, právní řád, funkce práva ve společnosti, prameny práva, právní norma.
2. Ústava České republiky, moc zákonodárná, výkonná, včetně státní správy a samosprávy, a moc soudní.
3. Právní jednání, fyzické osoby, právní osobnost a svéprávnost.
4. Právní osoby a právní úprava podnikání, svobody komunitárního práva.
5. Ochrana sociálních práv. (Student/ka popíše historický vývoj ochrany sociálních práv a jejich ukotvení v právním řádu ČR).
6. Právní úprava sociálního pojištění. (Student/ka vymeze oblast sociálního pojištění a právní předpisy, které ho upravují. Dále se studentka zaměří na jednotlivé instituty a dávky sociálního pojištění, které popíše podrobněji vč. organizace a správy.)
7. Právní úprava státní sociální podpory. (Student/ka vymeze oblast státní sociální podpory a právní předpisy, které ji upravují. Dále se studentka zaměří na jednotlivé instituty a dávky státní sociální podpory, které popíše podrobněji vč. organizace a správy.)
8. Právní úprava sociální pomoci. (Student/ka vymeze oblast sociální péče (pomoci) a právní předpisy, které ji upravují. Dále se studentka zaměří na jednotlivé instituty a dávky sociální péče, které popíše podrobněji vč. organizace a správy.)
9. Právní úprava sociálního zabezpečení osob pohybujících se v EU. (Student/ka popíše normy českého i evropského práva, které upravují sociální zabezpečení osob, pohybujících se v členských státech EU. Student/ka popíše principy, na kterých je právní regulace založena a na příkladech životních situací popíše způsoby řešení).
10. Správní akty, správní rozhodnutí.
11. Právní postavení cizinců na území ČR.
12. Státní rozpočet.

13. Daňová soustava ČR.
14. Poplatková soustava ČR.
15. Vznik a zánik manželství, kolizní normy, manželské majetkové právo.
16. Pracovněprávní vztahy. Vznik, změna a ukončení pracovního poměru. Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr.
17. Znaky skutkové podstaty trestného činu.
18. Poškozený a oběť trestného činu.

Základní doporučená literatura:

- HORIZNKOVÁ, E.; NOVOTNÝ, V. Správní právo procesní. II. vydání, Praha : Linde, 2008.
- CÍSAŘOVÁ, D.; SOVOVÁ, O. *Základy trestního práva procesního*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2011.
- MITLÖHNER, M. Trestní právo hmotné. Hradec Králové : Gaudeamus, 2010.
- SOVOVÁ, O. Základy obchodního, živnostenského a pracovního práva, vybrané interdisciplinární otázky. Hradec Králové : Gaudeamus, 2010.
- SOVOVÁ, O.; SOVA, M.; MITLÖHNER, M. *Právo a právní předpisy I*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2014.
- SOVOVÁ, O.; SOVA, M.; MITLÖHNER, M. *Právo a právní předpisy II*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2014.
- SOVOVÁ, O. *Základy finančního práva*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2014.
- SOVOVÁ, O. *Základy správního práva*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2014.

- Ústava České republiky, zákon č. 1/1993 Sb.
- Listina základních práv a svobod, ústavní zákon č. 2/1993 Sb.
- Nařízení Rady EU 1408/71 a 574/72
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti
- Zákon č. 141/1964 Sb., trestní řád
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- Zákon č. 293/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník,
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí
- Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
- Zákon č. 198/2009 Sb., antidiskriminační zákon
- Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu
- Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi
- Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění
- Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění
- Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění

Sociální správa

1. Veřejná služba a státní služba.
(Student/ka vysvětlí obsah pojmů a jejich vzájemný vztah, popíše hodnoty a principy veřejné služby a historický vývoj. Student/ka uvede systémy veřejné služby v zemích EU a detailně popíše systém veřejné služby v ČR.)
2. Zásady fungování veřejné správy.
(Student/ka definuje základní principy fungování veřejné správy, způsoby vzniku orgánů veřejné správy, působnost orgánů veřejné správy, typy orgánů veřejné správy, charakteristika moderního státu.)
3. Státní správa a samospráva.
(Student/ka vysvětlí obsah pojmu, popíše dualitu vztahů státní správy a samosprávy a dále popíše postavení úředníků územních samosprávných celků.)
4. Sociální politika (definice, cíle, předmět, pojetí a typy sociální politiky, aktéři sociální politiky, faktory ovlivňující sociální politiku, nástroje, principy a funkce sociální politiky).
5. Systém sociálního zabezpečení v ČR (sociální riziko, sociální problém, sociální událost, sociální ochrana, hmotná a sociální nouze, záchranná sociální síť, sociální past, základní pilíře systému sociálního zabezpečení v ČR a principy jejich fungování).
6. Historický vývoj sociální politiky/sociálního státu v Evropě a na našem území. Etapy vývoje sociálního státu.
7. Nezaměstnanost jako sociální problém.
8. Soudobý sociální stát a jeho problémy. Charakteristika zdrojů krize sociálního státu.
9. Demografický vývoj od počátku 20. století a dopady na sociální politiku.
10. Typy věkových struktur, typy migrací a jejich vliv na početní stav populace. Demografická struktura obyvatelstva (strukturní ukazatele), pro a proti populační opatření.
11. Soudobé multikulturní teorie a antidiskriminační sociálně politické strategie.
12. Plánování ve veřejné správě.
13. Institucionální systém sociální ochrany pro lidi s handicapem (resorty, instituce, kompetence, přístupy).
14. Institucionální systém sociální ochrany pro seniorky a seniory (resorty, instituce, kompetence, přístupy).
15. Institucionální systém sociální ochrany pro rodiny s dětmi a náhradní rodinnou péči (resorty, instituce, kompetence, přístupy).
16. Institucionální systém sociální ochrany pro lidi z tzv. sociálně vyloučených lokalit (resorty, instituce, kompetence, přístupy).
17. Institucionální systém sociální ochrany pro tzv. neorganizovanou mládež (resorty, instituce, kompetence, přístupy).
18. Institucionální systém sociální ochrany pro skupiny lidí, které společnost vnímá jako sociálně patologické (resorty, instituce, kompetence, přístupy).
19. Institucionální systém sociální ochrany pro migranty a migrantky (resorty, instituce, kompetence, přístupy).

Základní doporučená literatura:

- COLEBATCH, K. H. *Úvod do policy*. Brno : Barrister and Principal, 2005.
- KINCHLOE, J. L.; STEINBERG, S. R. Changing Multiculturalism. AntropoWeb [online]. 15. 2. 2009. Dostupné z: <http://antropologie.zcu.cz/media/Hirt/PSMS/mclaren.pdf>
- MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha : SLON, 1998.
- MAREŠ, P. *Sociologie nerovnosti a chudoby*. Praha : SLON, 1999.
- NAVRÁTIL, P. *Teorie a metody sociální práce*. 1. vyd. Brno: Marek Zeman, 2001.
- NEČASOVÁ, M. Profesní etika. In MATOUŠEK, O. (a kol.) *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003.
- NEČASOVÁ, M. *Úvod do filozofie a etiky v sociální práci*. Brno: Masarykova univerzita, 2001
- POTŮČEK, M. a kol. *Veřejná politika*. Praha : SLON, 2005.
- TOMEŠ, I. *Sociální politika. Teorie a mezinárodní zkušenost*. Praha : Socioklub, 1996.
- VEČEŘA, M. *Sociální stát. Východiska a přístupy*. Praha : SLON, 1993.

Sociální práce

1. Vymezení a pojetí sociální práce v ekosystémové perspektivě; vymezení, členění a základní charakteristika metod sociální práce
2. Vývojové modely sociální práce. Malá paradigmata sociální práce.
3. Etické kodexy sociální práce v ČR a v zahraničí. Oborové standardy. Profesní asociace sociální práce.
4. Potřeba sebereflexe v sociální práci a klíčové profesionální znalosti a dovednosti sociálních pracovníků/pracovníků
5. Sociální práce v organizaci a ve vícečlenných systémech
6. Ambivalence sociální práce mezi pomocí a kontrolou; dovednost pracovat s mocí, autoritou a odpovědností v kontextu klientských potřeb, práv, kompetencí a rizik
7. Počáteční fáze sociální práce s klienty a posouzení životní situace
8. Fáze dojednávání cílů sociální práce a plánu intervence
9. Fáze vyhodnocování průběhu spolupráce, ukončení a evaluace intervence
10. Metody sociální práce s lidmi ve finančních problémech
11. Nepřímé metody sociální práce (vedení dokumentace, supervize, intervize, depistáž)
12. Nízkoprahové metody sociální práce
13. Mediace
14. Krizová intervence
15. Přístupy řazené k terapeutickému paradigmatu sociální práce. Analýza vybraného přístupu a jeho komparace s dalšími přístupy.
16. Reformistické paradigma sociální práce a antiopresivní přístupy
17. Vymezení a cíle sociální práce s komunitou. Modely komunitní práce.
18. Etapy sociální práce s komunitou.
19. Radikální pojetí komunitní práce
20. Historie sociální práce se skupinou. Vymezení, cíle a pozitiva práce se skupinou. Druhy skupin a jejich cíle. Zásady práce se skupinou.
21. Principy sociální práce se skupinou: Plánování skupiny, skupinová dynamika, etapy práce se skupinou.
22. Stres a jeho zvládání (stresory, stresová reakce, projevy, strategie zvládání stresu).

Základní doporučená literatura:

- ČÁMSKÝ, P. a kol. Manuál pro tvorbu a zavádění standardů kvality poskytovaných sociálních služeb. Praha : Centrum sociálních služeb, 2008.
- HARTL, P. Komunita občanská a komunita terapeutická. Praha : Slon, 1997.
- HERZOG, A. a kol. autorů ČAS. Pojmosloví nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (NZDM). StreetWork [online]. 17. 9. 2006. Dostupné z: http://www.streetwork.cz/images/download/Pojmoslovi_text.pdf
- KAPPL, M. Vývojové modely sociální práce a jejich metafory. In: JANEBOVÁ, R.; SMUTEK, M. (eds.). Posuzování životní situace v sociální práci. Hradec Králové : Gaudeamus, 2008.
- KOPŘIVA, K. Lidský vztah jako součást profese. Praha : Portál, 1997.
- KINKOR, M. Komunitní práce. In MATOUŠEK, O. (a kol.) Metody a řízení sociální práce. Praha : Portál, 2003.
- KLÍMA, Petr, a kol. Kontaktní práce. Praha : Česká asociace streetwork, 2007.
- LAAN, van der G. Otázky legitimace sociální práce. Boskovice : Albert, Ostrava : Zdravotně sociální fakulta Ostravské univerzity, 1998.
- MATOUŠEK, O. (a kol.) Encyklopedie sociální práce. 1. vyd. Praha : Portál, 2013.
- MATOUŠEK, O. (a kol.) Základy sociální práce. 1. vyd. Praha : Portál, 2001.
- MATOUŠEK, O. a kol. Metody a řízení sociální práce. Praha : Portál, 2003.
- NAVRÁTIL, P. Teorie a metody sociální práce. 1. vyd. Brno : Marek Zeman, 2001.
- NAVRÁTIL, P., JANEBOVÁ, R. Reflexivita v posuzování životní situace klientek a klientů sociální práce. Gaudeamus : Hradec Králové, 2010.
- NOVOTNÁ, V.; SCHIMERLINGOVÁ, V. Sociální práce: její vývoj a metodické postupy. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1992.
- SALAMON, E. Kdo je zákazníkem sociálních služeb? *Sociální politika*, 2001. č. 2.
- SMUTEK, M. Model řešení problému v sociální práci – Systémový pohled. Hradec Králové : Gaudeamus, 2006.
- ŠPATENKOVÁ, N. a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004.
- ÚLEHLA, I. Umění pomáhat. Praha : SLON, 1999.
- Výkladový sborník pro poskytovatele. MPSV, 2008.

Distanční texty k dílčím předmětům

Skripta k dílčím předmětům

Aktuální právní normy platné v oblasti sociální práce

Aktuální etické kodexy a oborové standardy

Oborový časopis Sociální práce/Sociálna práca